

Sygn.akt III AUa 857/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 marca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Bożena Szponar - Jarocka (spr.)

Sędziowie: SA Dorota Elżbieta Zarzecka

SA Barbara Orechwa-Zawadzka

Protokolant: Anna Kuklińska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 lutego 2017 r. w B.

sprawy z odwołania R. W. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji wnioskodawczyni R. W. J.

od wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 7 czerwca 2016 r. sygn. akt III U 123/16

- I. **Zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję z dnia 10.02.2016 r. w ten sposób, że zobowiązuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. do przeliczenia emerytury R. W. J. przyznanej decyzją z 04.03.2004 r. na podstawie art. 110a ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;**
- II. **Zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na rzecz R. W. J. kwotę 30 (trzydzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.-**

Sygn. akt III AUa 857/16

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 10 lutego 2016 r., wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r., poz.748 ze zm.), odmówił R. J. prawa do przeliczenia emerytury. Organ rentowy wskazał, że art. 110a tej ustawy ma na celu umożliwienie ponownego obliczenia wysokości emerytury od podstawy wymiaru ustalonej w wyniku wskazania zarobków uzyskanych w innych latach, niż ostatnio przyjęte, w przypadku gdy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od 250%, ale niższy od ostatnio ustalonego. Ponowne ustalenie wysokości emerytury od przeliczonej podstawy wymiaru może nastąpić w przypadku, gdy do jej obliczenia wskazano inne zarobki, niż przyjęte ostatnio. Organ rentowy wskazał, że wnioskodawczyni nie spełniła warunków do ponownego ustalenia wysokości emerytury

na podstawie ustawy z dnia 5 marca 2015 r., ponieważ wskaźnik wysokości podstawy wymiaru ustalony od zarobków z lat 1996-2005 wynosi 243,52%, a więc nie jest wyższy niż 250%.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła R. J., domagając się jej zmiany i ponownego przeliczenia jej emerytury z przyjęciem wynagrodzenia za 2004 r. oraz wynagrodzenia z lat poprzednich, tj. do 1995 r. włącznie. Podniosła, że ustawodawca dał możliwość ponownego przeliczenia emerytury tym osobom, które, tak jak ona, miały ograniczony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru do 250%, a którym przed dniem 1 stycznia 1999 r. odprowadzano składki od całego wynagrodzenia przekraczającego 250%. W decyzji przyznającej jej emeryturę od dnia 1 lutego 2004 r. wskaźnik wysokości podstawy wymiaru przekraczał 250% i wynosił 252,7%, a w decyzji z dnia 25 kwietnia 2005 r. wynosił 255,73%. W 2004 r. jej emerytura była zawieszona, ponieważ nadal pracowała. Do wniosku złożonego w dniu 10 grudnia 2015 r. załączyła RP-7, w którym wynagrodzenie za 2004 r. było wyższe niż przyjęte w decyzji z dnia 25 kwietnia 2005 r., ponieważ otrzymała „trzynastkę”. Końcowo stwierdziła, że organ rentowy niezasadnie odmówił jej przeliczenia emerytury według nowej stawki bazowej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, wskazując, że zgodnie z art. 110a ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ustalenie wysokości emerytury zgodnie z ust. 1 może nastąpić tylko raz.

Sąd Okręgowy w Suwałkach wyrokiem z dnia 7 czerwca 2016 r. oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy odwołał się do art. 110a ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r., poz.748 ze zm.), który stanowi, że wysokość emerytury oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art. 15, z uwzględnieniem art. 110 ust. 3, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru przed zastosowaniem ograniczenia, o którym mowa w art. 15 ust. 5, jest wyższy niż 250%. Sąd podkreślił, że w świetle art. 110 ust. 3 ustawy okres ostatnich 20 lat kalendarzowych, o których mowa w art. 15 ust. 1, obejmuje okres przypadający bezpośrednio przed rokiem, w którym zgłoszono wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczenia, z uwzględnieniem art. 176. Sąd wskazał, że ponowne ustalenie wysokości emerytury od przeliczonej podstawy wymiaru może nastąpić w przypadku, gdy do jej obliczenia wskazano inne zarobki niż ostatnio przyjęte. W przepisie art. 110a ustawy jest mowa o podstawie wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenie emerytalne i rentowe przypadające w całości lub w części po przyznaniu świadczenia. Chodzi więc o wynagrodzenie za pracę w całości lub w części po przyznaniu emerytury. Takiego zaś, które powodowałoby wyliczenie wskaźnika wyższego niż 250%, odwołująca nie przedstawiła. Takie wynagrodzenie może być tylko przyjęte co do „trzynastki” za 2004 r. i trzy i pół miesiąca za 2005 r. Sąd stwierdził jednak, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z tego wynagrodzenia będzie niewielki, zwłaszcza że od dnia 1 kwietnia 2005 r. obliczono emeryturę z uwzględnieniem tego roku na podstawie art. 110 wskazanej wyżej ustawy, stąd też brak jest podstaw do zastosowania nowej kwoty bazowej na podstawie korekty wynagrodzenia za 2004 r. przedłożonej do wniosku o przeliczenie emerytury w trybie art. 110a ustawy. Z tych względów Sąd nie podzielił opinii sporządzonej w sprawie przez biegłą z zakresu rachunkowości i finansów, która uznała, że można przeliczyć emeryturę wnioskodawczyni, gdyż wskaźnik wysokości podstawy wymiaru obliczony z lat 1995-2004 jest wyższy niż 250%.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ §1 k.p.c. oddalił odwołanie.

R. J. złożyła apelację od wyroku Sądu Okręgowego. Zaskarżyła wyrok w całości i zarzuciła:

1. naruszenie prawa materialnego poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, tj. naruszenie art. 110a w zw. z art. 111 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez wadliwe ustalenie, że wnioskodawczyni nie ma prawa ubiegania się o ponowne przeliczenie emerytury z uwagi na fakt, że wskazując do przeliczenia lata 1995-2004 nie wskazała innych zarobków, albowiem rok 2004 był już przyjęty

do ustalenia emerytury skarżącej, podczas gdy przepis prawa nie mówi o tym, że wskazany przez emeryta okres przeliczeniowy musi być okresem innym aniżeli ten, który był podstawą ustalenia emerytury,

2. naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c., poprzez dowolne ustalenie, wbrew zgromadzonemu w sprawie materiałowi dowodowemu, a w szczególności wbrew opinii sporządzonej przez biegłą sądową A. W., że wnioskodawczyni nie wykazała istnienia przesłanek uprawniających do ubiegania się o ponowne przeliczenie emerytury, podczas gdy wnioskodawczyni wskazała lata 1995-2004, w których rok 2004 był okresem przypadającym po przyznaniu emerytury.

Wskazując na powyższe zarzuty, R. J. wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania, tj. przyznanie jej prawa do obliczenia emerytury na podstawie art. 110a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Skarżąca wniosła również o zasądzenie od organu rentowego na jej rzecz kosztów procesu. W zakresie wniosków ewentualnych wniosła o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny nie zgadza się z dokonaną przez Sąd pierwszej instancji prawną oceną sprawy. Istota sporu sprowadzała się do właściwej interpretacji art. 110a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r., poz. 748 ze zm., zwanej dalej ustawą emerytalną), który wszedł w życie z dniem 1 maja 2015 r. na mocy art. 4 ustawy z dnia 5 marca 2015 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2015 r., poz. 552). Zgodnie z art. 110a ust. 1 tej ustawy, wysokość emerytury oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art. 15, z uwzględnieniem art. 110 ust. 3, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru przed zastosowaniem ograniczenia, o którym mowa w art. 15 ust. 5, jest wyższy niż 250%. W myśl art. 110a ust. 2 tej ustawy, ustalenie wysokości emerytury zgodnie z ust. 1 może nastąpić tylko raz. Przepis art. 15 ust. 5 ustawy emerytalnej przewiduje, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie może być wyższy niż 250%.

Przepis art. 110a ustawy emerytalnej co do zasady umożliwia ponowne przeliczenie emerytury u osób, wobec których zastosowanie miało ograniczenie wskaźnika wysokości podstawy emerytury do 250% przeciętnego wynagrodzenia. Dopuszcza ją jednak w sytuacji, gdy świadczeniobiorca podlegał ubezpieczeniom społecznym lub ubezpieczeniom emerytalnym i rentowym po nabyciu prawa do emerytury obliczanej przy zastosowaniu takiego wskaźnika ograniczonego do 250%, a po przeliczeniu świadczenia w oparciu o art. 110 ust. 3 w zw. z art. 15 ust. 1 ustawy emerytalnej wskaźnik ten okazał się wyższy niż 250% (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 24 listopada 2016 r., III AUa 771/16, LEX nr 2205909).

Nie ulega wątpliwości, że R. J. podlegała ubezpieczeniom społecznym po nabyciu na mocy decyzji z dnia 4 marca 2004 r. prawa do emerytury, którego ponownego przeliczenia się domaga. Świadczenie to przyznano jej od dnia 1 lutego 2004 r. Wówczas wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury, obliczony z lat 1994-2003, wyniósł 252,43% i został ograniczony do 250%. Po nabyciu prawa do tego świadczenia skarżąca kontynuowała zatrudnienie, a po jego ustaniu, wniosła o ponowne przeliczenie emerytury. Decyzją z dnia 25 kwietnia 2005 r. organ rentowy przeliczył skarżącą na podstawie art. 110 ustawy emerytalnej wysokość emerytury od dnia 1 kwietnia 2005 r. z uwzględnieniem lat 1995-2004 r., z których wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 255,73%. Skoro zatem ubezpieczona podlegała ubezpieczeniom po nabyciu przez nią prawa do emerytury, to spełniła jedną z przesłanek, o których mowa w art. 110a ust. 1 ustawy emerytalnej.

Ubezpieczona spełnia również drugą z przesłanek, ponieważ wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury, wyliczony w oparciu o art. 110 ust. 3 w zw. z art. 15 ust. 1 ustawy emerytalnej, jest wyższy niż 250%. Zgodnie z art.

110 ust. 3 ustawy emerytalnej, okres ostatnich 20 lat kalendarzowych, o których mowa w art. 15 ust. 1, obejmuje okres przypadający bezpośrednio przed rokiem, w którym zgłoszono wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczenia, z uwzględnieniem art. 176. W myśl art. 15 ust. 1 tej ustawy, podstawę wymiaru emerytury stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

W niniejszej sprawie ubezpieczona zgłosiła wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczenia, o jakim mowa w art. 110 ust. 3 ustawy emerytalnej, w dniu 10 grudnia 2015 r. Okres ostatnich 20 lat kalendarzowych, przypadających bezpośrednio przed rokiem, w którym zgłoszono ten wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczenia, to okres od 1995 r. do 2014 r. W tym czasie ubezpieczona pozostawała w zatrudnieniu od dnia 1 stycznia 1995 r. do dnia 15 kwietnia 2005 r. Najkorzystniejszy okres kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez ubezpieczoną z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczenia, o jakim mowa w art. 110a w związku z art. 100 ust. 3 przy zastosowaniu art. 15 ust. 1 ustawy emerytalnej, przypada od 1995 r. do 2004 r. Zgodnie z prawidłowymi obliczeniami zawartymi w opinii biegłej z zakresu rachunkowości i finansów, której Sąd Apelacyjny w pełni dał wiarę, w tym okresie wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury ubezpieczanej wynosił 256,78%. Wynika z tego, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia jest wyższy niż 250%, przez co ubezpieczona spełniła kolejną przesłankę konieczną do przeliczenia świadczenia w oparciu o art. 110a ust. 1 ustawy emerytalnej.

Nieuprawniony jest wniosek organu rentowego i Sądu Okręgowego, że ponowne ustalenie wysokości emerytury od przeliczonej podstawy wymiaru może nastąpić tylko w przypadku, gdy do jej obliczenia wskazano inne zarobki lub inne lata niż ostatnio przyjęte. Z art. 110 ust. 3 w zw. z art. 15 ustawy emerytalnej, na podstawie których dokonuje się ponownego przeliczenia świadczenia emerytalnego w sytuacji omówionej w art. 110a, wynika jedynie, że podstawę wymiaru emerytury stanowi ustalona w sposób określony w art. 15 ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczenia, z uwzględnieniem art. 176. Treść omawianego przepisu nie obejmuje warunku uwzględnienia innych zarobków lub lat niż ostatnio branych pod uwagę do przeliczenia emerytury, dlatego nie ma podstaw do odmowy jednorazowego przeliczenia wysokości emerytury w oparciu o art. 110a ustawy emerytalnej, jeżeli do jej przeliczenia wzięto okres, który w całości lub części stanowił podstawę do obliczenia poprzedniego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru tego świadczenia.

Ponadto, przepis art. 110a ustawy emerytalnej nie zakazuje możliwości jego zastosowania do osób, którym, tak jak odwołującej, wcześniej przeliczono emeryturę na podstawie art. 110 ustawy emerytalnej. Skoro przepis o tym wprost nie wspomina, to nie jest uprawnione stosowanie wykładni zawężającej krąg osób, które mogłyby skorzystać z jednorazowej możliwości przeliczenia ich emerytury na podstawie art. 110a ustawy emerytalnej. Jak wskazuje projekt uzasadnienia ustawy z dnia 5 marca 2015 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wprowadzającej art. 110a ustawy emerytalnej, daje ona możliwość ponownego obliczania wysokości emerytury osobom, które są aktywne zawodowo po uzyskaniu prawa do tego świadczenia. Osoby, których zarobki przed 1999 r. kształtowały się nawet na poziomie wyższym niż 250% przeciętnego wynagrodzenia, opłacały przed 1 stycznia 1999 r. składki od pełnego osiąganego wynagrodzenia. Składki te były znacząco wyższe od przeciętnych składek, a mimo tego wskaźnik wysokości podstawy wymiaru ograniczano do 250% przeciętnego wynagrodzenia. W założeniu ustawodawcy, dodanie art. 110a ustawy emerytalnej miało uzupełnić istniejące rozwiązania o przepisy umożliwiające jednorazowe przeliczenie emerytury w przypadku osób, które osiągały stosunkowo wysokie zarobki (wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wynosił ponad 250%) i odprowadzały przed 1 stycznia 1999 r. wysokie składki emerytalne. Celem wprowadzenia art. 110a tej ustawy było zatem wyrównanie szkód osobom, które opłacały składki

od wysokich wynagrodzeń, a których emerytury zostały obliczone z zastosowaniem wskaźnika wysokości podstawy wymiaru składek ograniczonego do 250%.

Ubezpieczona należy do kręgu tych osób i dodatkowo spełniła przesłanki wynikające z art. 110a ustawy emerytalnej, ponieważ podlegała ubezpieczeniom społecznym po nabyciu prawa do emerytury, której przeliczenia się domagała, oraz wskaźnik wysokości podstawy wymiaru tego świadczenia, obliczony na podstawie art. 110 ust. 3 w zw. z art. 15 ustawy emerytalnej, jest wyższy niż 250% i wynosi 256,78%.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzając go decyzję organu rentowego z dnia 10 lutego 2016 r. w ten sposób, że zobowiązał organ rentowy do przeliczenia emerytury ubezpieczonej, przyznanej decyzją z dnia 4 marca 2004 r., na podstawie art. 110a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (pkt I sentencji wyroku).

O zwrocie opłaty od apelacji poniesionym przez wnioskodawczynię (30 zł) orzeczono zgodnie z art. 36 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 623) – pkt II sentencji wyroku.